

Stanoviska externích účastníků workshopu, konaného

na Právnické fakultě MU v Brně dne 23. 11. 2011

k závěrečné zprávě výzkumného záměru

a) Vyjádření ke konceptu závěrečné zprávy výzkumného záměru

Právnické fakulty MU 2005–2011

Michal Tomášek*

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

s velkým zájmem jsem si prostudoval závěrečnou zprávu VZ „Evropský kontext českého práva po roce 2004“ a jako hlavní řešitel VZ naší fakulty „Kvantitativní a kvalitativní proměny právního řádu na počátku 3. tisíciletí – kořeny, východiska a perspektivy“ jsem měl v úmyslu pronést několik poznámek, především ze srovnávacího hlediska. Výzkumný záměr naší fakulty byl koncipován jako široká platforma, které zahrnuje nejen všechny obory platného práva, na naší fakultě pěstované, ale též související disciplíny dějin, filozofie, sociologie či ekonomie v jejich vazbě na právo. První roky řešení VZ, až do roku 2008, jsme se věnovali především hledání hlavních impulzů rozvoje práva na počátku našeho tisíciletí. Z průběžných výsledků výzkumu, které jsme shrnuli na mezinárodní konferenci „Nové jevy v právu na počátku 21. století“, konané u příležitosti 660. Výročí založení Univerzity Karlovy, vyplynulo, že mezi nejdůležitější impulzy, které pohánějí rozvoj našeho současného práva, je proces europeizace. Z tohoto hlediska považuji proto výstupy VZ vaší Právnické fakulty za mimořádně přínosné. Vysoce hodnotím předně teoretické uchopení pojmu „europeizace“

tak, jak se projevilo zejména v dílech profesorů Filipa a Týče. Náš přístup byl poněkud odlišný, neboť jsme tento pojímali ve vztahu k jednotlivým oborům platného práva, hlavně k těm, které nebyly a priori „zasazeny“ evropským právem v rámci odevzdávání (svěřování) národních pravomocí. Mám tím na mysli zejména trestní právo, kde se řešitelský kolektiv pod mým vedením pokusil o analýzu hlavních dopadů europeizace na základní okruhy trestního práva hmotného i procesního. Obdobně postupoval například i řešitelský kolektiv v oblasti občanského práva pod vedením prof. Dvořáka anebo řešitelský kolektiv ústavního práva pod vedením prof. Gerlocha.

Důležitým problémem řešení našeho výzkumného záměru bylo posouzení vztahu mezi europeizací a internacionalizací (globalizací). V tomto bodě soudím, že VZ PF MU postupoval velmi důsledně obor po oboru (tam, kde to samozřejmě bylo možné), zatímco naše řešení se spíše soustředilo na abstraktnější vzájemné vymezení obou impulsů, jak, koneckonců vyplývá i z monografického výstupu „Czech law between Europeanization and globalization“. Z něho plyne, že vzájemné působení obou efektů viděli naši řešitelé odlišně pro právo soukromé, veřejné a pro teorii práva. Je třeba připomenout, že původní myšlenka pojmut europeizaci a globalizaci českého práva jako klíčové impulsy jeho

* Prof. JUDr. et PhDr. Michal Tomášek, DrSc., vedoucí Katedry evropského práva. Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

vývoje na počátku 21. století byla v průběhu řešení našeho VZ na základě výsledků výzkumu některých řešitelských kolektivů odmítnuta. Zejména závěry řešitelského týmu doc. Vopálky ukazují, že i na tolik „europeizovanou“ oblast jako je právě správní právo působí daleko širší počet vlivů. Uvedeným skutečností odpovídala i koncepce hlavního výstupu našeho VZ – pěti-svazkové monografie „Nové jevy v právu na počátku 21. století“, hlavně svazku III (Proměny veřejného práva) a IV (Proměny soukromého práva).

Patrným rozdílem v záběru obou VZ je brněnský širší záběr ve vztahu k justici a pražský záběr ve vztahu k právo tvorbě. Brněnský VZ tu například zásadním způsobem pojednává o možnostech využití eurokonformního výkladu a o principech práva EU. Pražský VZ se vyvíjel v období zvýšení legislativní aktivity základních kodifikací práva. Zejména občanského zákoníku. Řada diskusních fór k novému občanskému zákoníku, ale i právě probíhající konference k 200. výročí Obecného zákoníku občanského odhalily, že význam tradičních norem nelze rozhodně přeceňovat a že i pojem „europeizace“ má ve vztahu k novému občanskému zákoníku svoje meze.

Na závěr těchto svých útržkovitých poznámek, psaných ve značném spěchu tak, abych je stihl zaslat las-

kavým prostřednictvím prof. Hurdíka účastníkům vaší konference, jedna poznámka shrnující. Oba záměry přispěly velmi výrazně též k prezentaci myšlenek naší právní vědy v zahraničí. Svědčí o tom četné monografie a články publikované v zahraničí nebo u nás v cizích jazycích, ale i prezentace na mezinárodních fórech. Za nejvýznamnější považuji vystoupení prof. Rozehnalové na kongresu Mezinárodní akademie srovnávacího práva v listopadu 2008 v Mexico City nebo vystoupení prof. Hurdíka na kongresu téže organizace v červenci 2010 ve Washingtonu, D.C. U příležitosti 150. výročí založení časopisu Právník se podařilo za spolupráce obou našich fakult s Ústavem státu a práva AV ČR založit anglickou odnož nejstaršího právníckého časopisu „The Lawyer Quaterly“. Jako předseda redakční rady bych rád poděkoval za spolupráci členům redakční rady z PF MU Brno prof. Fenykovi a prof. Týčovi. Věřím, že budeme moci v „The Lawyer Quaterly“ brzy zveřejnit informace případně další výstupy o vašem dnešním jednání v angličtině tak, aby dopad vaší závěrečné zprávy mohl ovlivnit i zahraniční vědeckou komunitu.

Prosím znovu o omluvu z dnešního jednání a velmi se těším na setkání a spolupráci s brněnskými kolegy při dalších příležitostech.